

DIGITALNA KNJIŽNICA SLOVENIJE – PORTAL ZNANJA IN KULTURNIH ZAKLADOV

Digitalna knjižnica Slovenije je spletni informacijski portal za upravljanje z znanjem, ki nudi enostaven dostop do digitaliziranega znanja in slovenskih kulturnih zakladov. Ponuja prosto iskanje po virih in brezplačen dostop do digitalnih vsebin – revij, knjig, rokopisov, zemljevidov, fotografij, glasbe in priročnikov.

Razvoj Digitalne knjižnice Slovenije

Digitalna knjižnica Slovenije deluje v okviru Narodne in univerzitetne knjižnice Slovenije (NUK) in je del skupnega projekta Evropske knjižnice. Prvi osnutek koncepta digitalne knjižnice (projekt eLib.si) sega že v leto 2003, portal *Digitalne knjižnice Slovenije* (dLib.si) pa je bil javno objavljen leta 2005. NUK je takrat pristopil k izgradnji spletnega informacijskega portala na ravni Slovenije, ki zagotavlja enakopraven in brezplačen dostop do relevantnih informacij neodvisno od lokacije uporabnika ter obenem deluje kot podpora učenju, znanstvenoraziskovalnemu delu, kulturnemu razvoju in razvoju nacionalne identitete tudi v virtualnem okolju.

Razvoj portala dLib.si poteka na štirih ravneh: tehnološki, avtorskopравни, marketinški in vsebinski. Za razvoj skrbi NUK sam, seveda pa se na področju vsebin izvaja tudi nepogrešljivo sodelovanje z različnimi partnerji, med katere sodijo različne splošne knjižnice, Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS (ARRS) in drugi. Prav ARRS je omogočila tudi pravno podlago za zbiranje znanstvenih publikacij. Projekt sta finančno podprli tudi Ministrstvo za kulturo in Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo. Septembra 2007 je NUK skupaj z Osrednjo knjižnico Celje, Knjižnico Ivana Potrča Ptuj in Univerzo v Ljubljani v okviru Norveških finančnih mehanizmov pridobil nova sredstva za projekt »Digitalna knjižnica Slovenije – dLib.si«, tako pridobljena sredstva bodo omogočila obsežno nadgradnjo portala dLib.si.

Vsebine

Digitalna knjižnica Slovenije nudi hiter dostop do publikacij, ki so izšle na spletu, in do digitaliziranega gradiva, objavljenega na klasičnih nosilcih. Prek enotnega dostopa in možnosti križnega iskanja na enem mestu združuje zbirke zelo raznolikih gradiv. Po zbirkah je omogočeno iskanje po bibliografskih podatkih (avtorju, naslovu, datumu izdaje, vsebini, vrsti gradiva ...) in iskanje po celotnem besedilu (OCR – optična prepoznavna znakov). Poleg pregledovanja, branja in poslušanja zbirke na portalu, lahko prebirate in komentirate

dblog, se sprehajate po **virtualni razstavi**, rešujete **ankete** in še marsikaj. Lahko se naročite tudi na dLib-eNovice.

Zbirke, dostopne prek portala dLib.si, so:

- **Znanstveni in strokovni članki:** zbirka znanstvenih člankov vključuje več kot 3000 člankov iz slovenske sodobne znanstvene periodike, med njimi so tudi strokovne in znanstvene revije s področja zdravstva (Zdravniški vestnik, Zdravstveno varstvo, Endoskopska revija, Radiology and oncology ...).
- **Članki:** v zbirki člankov so zastopani naslovi revij in časopisov, ki so uporabnikom v našem prostoru pustili neizbrisni pečat (Bleiweisove Kmetijske in rokodelske novice, Ljubljanski zvon, Dom in svet, Novi akordi in Nova muzika ...).

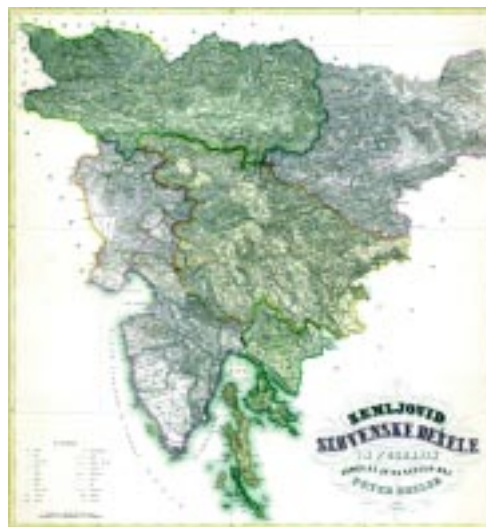

Kmetijske in rokodelske novice (1843–1902) – vir: www.dLib.si.

- **Knjige:** zbirka uporabnikom omogoča listanje po knjigah od leta 1830 vse do danes. Na ogled so dragocnosti slovenske proze in poezije (Cankarjeva Erotika, Hlapci; Kettejeve Poezije; Murnove Pesmi in romance). V zbirki je veliko število knjig iz 19. stoletja, med katerimi se nahajajo tako stara nabožna besedila kot tudi šolska čtiva.
- **Portreti, fotografije in karikature znanih Slovencev in Slovenk ter druge stare fotografije:** v zbirki se nahaja več kot 10.500 zanimivih in poučnih enot gradiva, od fotografij različnih pesnikov in pisateljev (Aškerca, Kajuha) do karikatur (Maksima Gasparija, Hinka Smrekarja).

Fran Milčinski Ježek (1914–1988) – vir: www.dLib.si.

Peter Kozler, Zemljevid slovenske dežele in pokrajin, Dunaj, 1853 – vir: www.dLib.si

- **Plakati:** zbirka plakatov, ki so jih ustvarili znani slovenski oblikovalci in likovni umetniki od druge polovice 19. stoletja do leta 1983, razkriva pestrost zgodovine na naših tleh, saj prikazuje različne prireditve, tabore, cirkuse, razstave in kongrese ter oglase za loterijo, športne stave in domačo proizvodnjo.
- **Notno gradivo:** v več kot 1000 zapisih so objavljene uglasbitve slovenskih pesmi (dela Ipavcev, Rista Savina, Stanca Premrla, Emila Adamiča ...). Tu se skriva tudi ena prvih uglasbitve Prešernove Zdravice.
- **Visokošolska dela:** zbirka nastaja na podlagi projekta DIZ-ZIS – Digitalna zbirka znanstvenoraziskovalnih in strokovnih publikacij. Cilj projekta je dostop do celotnih besedil strokovnih, znanstvenih in multimedijskih vsebin Univerze v Ljubljani z ene lokacije. Na portalu je tako objavljenih že preko 150 magistrskih in doktorskih del.
- **Zemljevidi:** zbirka zemljevidov je slikovita in zanimiva. V izboru starih zemljevidov najdemo znamenitega Petra Kozlerja z njegovim Zemljevidom slovenske dežele in pokrajin, Valvasorja z zemljevidi Kranjske ter ostale.
- **Zvočni zapisi:** zbirka vključuje posnetke solistov in ansamblov, ki segajo v začetek 20. stoletja. Zaradi redkosti in nedostopnosti velja izpostaviti vojaško godbo dravske divizije s skladbo Pozdrav Gorenjski, prav tako tudi Žabjo svatbo na besedilo Josipa Stritarja. Poleg omenjenih je tu še kopica narodnih pesmi (Zagorski zvonovi, Kadar boš

ti vandrat šel ...) in drugih skladb, ki so nenadomestljiv spomin preteklosti.

Zaključek

Cilj *Digitalne knjižnice Slovenije* je dostopnost različnih digitalnih vsebin z enega mesta na enostaven način in z minimalnim časom iskanja. Potrditev, da portal odgovarja potrebam spletnega uporabnika, je poleg pozitivnih odzivov uporabnikov tudi bronasto priznanje, ki ga je portal dLib.si prejel na razpisu NETKO 2007 za najboljšo poslovno spletno stran v kategoriji mediji in informacijski portali. Vabimo vas, da obiščete spletno mesto **www.dlib.si** in se o tem tudi sami prepričate.

Priporočena literatura

1. dLib.si – Digitalna knjižnica Slovenije. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica; 2005–2007. Dostopno na: <http://www.dlib.si> (28. 4. 2008).
2. dLib.si: Digitalna knjižnica Slovenije, informacijski portal za upravljanje z znanjem. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica; 2006. Dostopno na: http://www.dlib.si/documents/2007/dlib_slo.pdf (28. 4. 2008).
3. Krstulović Z, Šetinc L. Digitalna knjižnica Slovenije – dLib.si. In: Informatika kot temelj povezovanja: zbornik posvetovanja. Ljubljana: Slovensko društvo Informatika; 2005: 683–9. Dostopno na: http://www.dlib.si/documents/2007/Referat_Setinc_Krstulovic.pdf (28. 4. 2008)

Eva Potisek, univ. dipl. bibliotekar
Služba za oblikovanje, vodenje in
vzdrževanje e-knjižnice, Narodna in
univerzitetna knjižnica